

Harcoló csendőralakulatok

Az ország területének hadszintérré válása folytán a Csendőrség is új helyzetek és feladatok elé került. Voltak őrsők, melyek harcolva vonultak vissza, de sajnos voltak olyan őrsők is, melyek a harcok során megsemmisültek. A megmarandottakból század és zlj. erejű kötelékeket szerveztek. A cél az volt, hogy a későbbiek folyamán az új kötelékek lehetőleg zárt egységben – az eredeti területi szervezés szemelőtt tartásával – kerüljenek hátra, illetőleg kitelepítésre. Ez azonban nem mindig sikerült, mivel a honvédelmi törvény értelmében katonai vezetésünk egyre nagyobb mértékben vette igénybe a csendőrséget harcoló alakulatként is.

A Csendőrség tan- és karhatalmi alakulatai harcra csak szükségképpen voltak kiképezve és felszerelve. A határok és az ország védelmében azonban bevetésre kerültek, és a harcoló Honvédség, illetve német csapattestek alárendeltségében alkalmatlan fegyverzetükkel is harcolva vonultak vissza.

Az elsők között került bevetésre a románok átállása után a koloszsvári csendőr zlj. Az Ojtózi szorosban Fekete Pál alez. parancsnoksága alatt, aki zlj-a élén esett el a tüzharcban 1944. augusztus 30-án. A kézdivásárhelyi temetőben van eltemetve.

Ugyancsak Erdély védelmében harcba vetették 1944. szeptemberében a nagyváraditanzlj. 2.-5. századait, melyek a tordai, majd az Arad körüli harcokban véreztek el. A zlj. 1. százada a hozzácsatlakozott helyi és környékbeli őrsökkel a visszavonulás után is védte a város és a csendőriskola épületeit, hol súlyos veszteséget szenvedett. Itt esett el Garay István szds. és Balázs Géza fhdgy. Is. A megmaradt csoport október 12-én hagyta el a várost és továbbra is résztvett az utóvéd harcokban.

Október végén a század erejű zombori csendőriskola Dr. Káldi János szds. parancsnoksága alatt az aradi, majd a szekszárdi tanszázaddal a Szolnokért folyó tószegi harcokban szenvedett súlyos veszteséget. A két alakulatot ezután összevonták és Buda ostrománál véreztek el, illetve estek fogságba.

Az ungvári csendőr tanzlj. két százada Szathmáry Károly fhdgy. parancsnoksága alatt 1944. október 7-10-ig a Vereckei szorost védte. Ezzel időt adtak az Árpád-állás tervszerű megszállásához. A harcokban hősi halált halt Forgó Gyula hdgy., Sarudy László zls. és 81 csendőr. A Vereckei szorosból és az ezeréves keleti határról utólsónak a csendőrzlj. vonult el ötven százalékos veszteséggel.

A dunántúli harcokban vett részt a kaposvári csendőrzlj., mely 1944. nyarán alakult a lenti, letenyei, főherceglaki és kaposvári járőrtársi iskolákból, továbbá a szombathelyi kerület Dráva ezred III.zlj.-a és a zalaegerszegi csendőrosztály is.

A legjobban kiképzett és felszerelt Galánta-i I. csendőrzlj., továbbá a székelyudvarhelyi, besztercei, zilahi és pécsi csendőrzlj.-ak Budapest védelmében morzsolódtak föl. 160 tiszt és 3000 csendőr a budai Vár tömegsírjaiban van eltemetve.

A kellő fegyverzet, felszerelés és harctéri tapasztalat hiányában ez az igénybevétel nagy mértékben hozzájárult a csendőrség aránytalanul magas háborús veszteségéhez.

A II. Világháborúban hadművelleti területen harcoló csendőr alakulatokhoz és a hadművelleti egységekhez beosztott csendőr tiszt és legénység számos tagja nyert el példás kötelességteljesítéséért a legmagasabb elismerést jelentő hadikitüntetések.

Ezeknek élükre sorol Tarnócy Gyula m. kir. csendőrfőhadnagy /1920-1982/, aki mint a 20. gy. hadosztály Honvéd Táborigazgatási /HTR/ századának parancsnoka, 1945-ben, a magyarországi harcokban tanúsított, kiválóan bátor, példás és eredményes magatartásáért a Magyar Érdemrend Tisztikeresztjére a „hadiékitménnyel, a kardokkal” nyert fölterjesztést.

Forrásmunkák:

Farkas-Pusztay Ödön: *Partizánok a Muraközben.*, Bajtársi Levél XXV.évf. 1972. szám.

Tompa Miklós: *Adassék tisztelet a Kaposvári Csendőrszázaltnak.*, Bajtársi Levél XXVII. Évf. 1975. 1-6. szám.

Kövendy Károly: *Csendőrök a Kárpátokon.* Kézirat. 1953.

Dr. Rektor Béla: *A m. kir. Csendőrség oknyomozó története.*, Celveland, 1980. Árpád Könyvkiadó Vállalat.

Összeállította Dr. Kiss Gyula
m. kir. csendőrszázados